

биятъ право за вѣчно работене и ползуване отъ тѣхъ. Но щомъ се настанявали и почвали полскитѣ работи, населеницитѣ до свършането имъ, нито могли да се мѣстятъ, нито пѣкъ господарьтъ ималъ право да ги изпжди¹⁰⁰. Сжщото положение сжществувало и още сжществува въ Турция. Вукъ Ст. Караджичъ говори, че чифликъ-сайбиитѣ, агитѣ въ Босна, слѣдъ прибирането на земнитѣ произведения и посѣвитѣ, когато искали, могли да изпждятъ чифчиитѣ си отъ своитѣ имоти и ниви. Сжщо и чифчията слѣдъ свършането на полската работа, когато искалъ, могълъ да напусне кжщата и земята на агата и да отиде, кждѣто иска. Обаче за него мѣстенето било по-трудно, защото ако агата билъ великъ и влиятеленъ господарь, другъ въпрѣки неговата воля не смѣялъ да приеме чифчията му. Населеницитѣ чрѣзъ земята, на която обитавали и работили, били въ извѣстна зависимостъ отъ нейния собственикъ, но лично били свободни, правоспособни и дѣеспособни български граждани. Като такива тѣ сключвали законенъ бракъ, придобивали разни движими и недвижими имоти и сключвали всѣкакви правни сдѣлки. Ако господарьтъ извършалъ къмъ тѣхъ нѣкоя неправда и взималъ повече отъ узаконеното, тѣ имали право да се сждятъ съ него, па билъ той самиятъ царь, царицата, църквата или нѣкой царски боляринъ. Ако сждията намиралъ, че населеникътъ ималъ право, той билъ длъженъ да го обезпечи, че господарьтъ му редовно ще му се издължи и че нѣма слѣдъ това за отмъщение да му направи нѣкое зло¹⁰¹. За условията, подъ които населеницитѣ работѣли господарскитѣ земи, не ни сж извѣстни други данни освѣнъ тѣзи, които намираме въ земледѣлческия

¹⁰⁰ Synopsis. П, VII, § 1.

¹⁰¹ Законик Ст. Думана, чл. 139.